

## HIV-epidemin bortglömd i USA

I New England Journal of Medicine varnar forskare för att HIV-epidemin är bortglömd i USA trots att ett stort antal amerikaner är infekterade och prevalensen är mycket hög inom vissa riskgrupper. Artikeln, »AIDS in America – forgotten but not gone«, innehåller onekligen alarmerande statistik.

I New York beräknas tex var tionde homosexuell man vara HIV-positiv. Var 40:e svart New York-bo bär på viruset. Bland alla vuxna i Washington notades en HIV-prevalens kring 3 procent. Det är i nivå med Etiopien och Nigeria. Tittar man specifikt på svarta män i Washington är så många som en av sexton HIV-positiva. Författarna lyfter även fram att det finns amerikanska städer där HIV-prevalensen ligger kring 30 procent bland homosexuella män. Det kan jämföras med tex Sydafrika, ett av de länder med högst HIV-prevalens i världen, där 16,9 procent av alla vuxna (men då inte bara homosexuella) bär på HIV.

Alltför få är dock bekanta med denna alarmerande statistik. Under de senaste åren har HIV/aids-debatten i stället främst handlat om virusets spridning i Afrika, särskilt söder om Sahara. Detta är givetvis helt i sin ordning mot bakgrund av att den absoluta majoriteten av jordens alla HIV-infekterade lever i dessa länder. Däremot har det olyckligtvis också resulterat i att sjukdomen närmast hamnat i skymundan i västvärlden och inte sällan närmast betraktas som ett u-landsproblem. Det riskerar i förlängningen ge en falsk känsla av trygghet trots att HIV/aids i högsta grad fortfarande är en realitet även i västvärlden. Den generella prevalensen är visserligen ganska låg i USA, men tittar man på riskgrupper och socialt och ekonomiskt marginaliserade människor noteras HIV-prevalenser i nivåer med vad man ser i länder söder om Afrika, konstaterar författarna.

De två decennier som följde efter att HIV upptäcktes i början av 1980-talet präglades av snabba framsteg vad gäller screening av blod och förändrat beteende bland riskgrupper. Men upptäckten av antiviral terapi och snabb förbättring i tillgången till denna har, till skillnad mot vad många räknat med, inte minskat smittspridningen i den takt man hoppats. Statistik som belyser detta är antalet amerikaner som infekteras per



Ett stort antal amerikaner bär på HIV, och inom vissa riskgrupper i vissa städer är prevalensen mycket hög, i nivå med den i Sydafrika .  
Foto: SPL/IBL

år, vilket uppgick till 130 000 personer år 1984. Siffran var 60 000 under 1991 och uppgick under fjolåret till 56 000, alltså endast en marginell förbättring med hur det såg ut i början av 1990-talet. Slår man samman hela det senaste decenniet noteras att en halv miljon amerikaner infekterades av HIV under perioden.

Det första steget för att komma tillrätta med problemet är att förstå att HIV faktiskt fortfarande är ett stort problem i USA, understryker författarna. Tittar man på svenska förhållanden noteras att det i Sverige varje år anmäls mellan 400 och 500 nya fall av HIV. Trenden under 2000-talet är en svag ökning av antalet nyanmälda fall.

Anders Hansen  
läkare, frilansjournalist

Sadar N. N Engl J Med. 2010.  
doi: 10.1056/NEJMp1000069?

## Även pipa och cigarr skadar lungorna

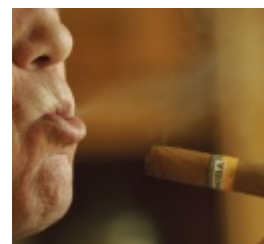
Att röka pipa och cigarr kan te sig mindre farligt än att röka cigaretter. Icke desto mindre kan även dessa former av rökning kopplas till försämrad lungfunktion, visar en stor amerikansk studie. Under de senaste årtiondena har cigarett-rökningen minskat i USA. Pip- och cigarrökningen har dock ökat, delvis på grund av att den uppfattas som mindre skadlig. Visserligen har varken pipor eller cigarrer filter, men användarna brukar ange lägre eller ingen frekvens av halsbloss. Det har därför diskuterats hur mycket tobaksrök som absorberas i lungorna och huruvida exempelvis kroniskt obstruktiv lungsjukdom (KOL) kan uppstå.

En aktuell tvärsnittsstudie har undersökt rökvanor, lungfunktion och livsstilsfaktorer i en stor populationsbaserad kohort. De 3528 studiedeltagarna var i medeltal 66 år, med jämn könsfördelning och tämligen god hälsa. Ju fler år som man rökt pipa, desto mer försämrades den expiratoriska volymen under en sekund (FEV<sub>1</sub>) på spirometri. För cigarrökare sågs ett liknande samband med kvoten mellan FEV<sub>1</sub> och forcerad vitalkapacitet (FEV<sub>1</sub>%). Den ökade risken för luftflödesobstruktion kvarstod för både pip- och cigarrökare vare sig de tidigare rökt cigaretter (oddskvot 3,43; 95 procents konfidensintervall, KI, 1,75–6,71) eller inte (oddskvot 2,31; 95 procents KI; 1,04–5,11) vid en jämförelse med dem som aldrig rökt.

Studien begränsas bla av ett litet antal pip- och cigarrökare, vilket gav lägre statistisk säkerhet i resultaten. Dock var mönstret med försämrad lungfunktion tämligen konsekvent i analyserna. Författarna konstaterar därför att det är dags för läkare att aktivt informera pip- och cigarrökande patienter om risken för KOL och uppmana till rökstopp.

Karin Sundström  
läkare, doktorand, Karolinska institutet,  
Stockholm

Rodriguez J, et al. Ann Intern Med. 2010;152:201-10.



Cigarr- och piprökning ökar i USA och uppfattas som mindre skadlig än cigarett-rökning.  
Foto: Colourbox